לא בשטרי פסיקתא וכדרב גידל א)דאמר רב גידל אמר רב כמה אתה נותן לבנך כך וכך וכמה אתה נותן לבתך כך וכך ב)עמדו וקידשו אקנו הן הן הדברים הנקנין באמירה תא שמע ג)בכתב לכהן שאני חייב לך חמש סלעים חייב ליתן לו חמש סלעים ובנו אינו פדוי שאני התם דמשועבד ליה מדאורייתא אי הכי אמאי כתב כדי לברר לו כהן אי הכי בנו אמאי אינו פדוי כדעולא ד)דאמר עולא דבר תורה פדוי לכשיתן ומ"ט אמרו בנו אינו פדוי גזירה שמא יאמרו פודין בשטרות אמר רבא כתנאי ה)גערב היוצא אחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין מעשה בא לפני רבי ישמעאל ואמר גובה מנכסים בני חורין אמר לו בן ננס אינו גובה לא מנכסים בני חורין ולא מנכסים משועבדים אמר לו למה אמר לו הרי שהיה חונק את חבירו בשוק ומצאו חבירו ואמר לו הנח לו ואני אתן לך פטור שלא על אמונתו הלוהו לימא רבי יוחנן דאמר כרבי ישמעאל וריש לקיש דאמר כבן ננס אליבא דבן ננס כ"ע לא פליגי

כי

לא בשטרי פסיקתא. החתן והכלה פוסקין תנאים שביניהם בשני עדים והעדים חותמים עדות גמורה. וא"ת א"כ מאי למימרא איצטריך כגון דליכא קנין אלא דברים ואשמעינן כדרב גידל דלא בעי קנין: **לברר לו כהן.** שלא יתננו לכהן אחר: **אי הכי.** דטעמא משום שיעבודא דאורייתא הוא והוה ליה כמעיד עדים וחותמים אמאי אין בנו פדוי: **שמא יאמרו פודין.** את הבכור בשטרי חוב שיש לו על אחר ומסרו לכהן בפדיונו דאתי למימר מה לי האי שטרא ומה לי האי שטרא ואנן תנן במסכת בכורות ו) אין פודין לא בעבדים ולא בשטרות ולא בקרקעות וילפינן לה התם מקראי בפרק יש בכור לנחלה: **לאחר חיתום שטרות.** תחת חתימת העדים כתוב פלוני ערב והוא מודה בדבר: **גובה מנכסים בני חורין.** המלוה מן הערב ולא מנכסים משועבדים כיון דלאחר חיתום השטר הוא הויא לה כמלוה על פה: **אליבא דבן ננס כולי עלמא לא פליגי.** כלומר בהא שפיר קאמרת דר' יוחנן כרבי ישמעאל ולא כבן ננס דמודה רבי יוחנן דלבן ננס פטור דהשתא ומה ערב דשיעבודא דאורייתא הוא דכתיב ז)אנכי אערבנו (בראשית מג) כי ליכא עדים פטור כ"ש כה"ג:

כי

תא שמע כתב לכהן שאני חייב כו' חייב ליתן לו חמש סלעים. השתא סלקא דעתין דהאי חייב משום שנתחייב לו ונשתעבד ע"י השטר ולהכי בנו אינו פדוי ומשני שאני התם דמשועבד ליה מדאורייתא פירוש להכי יכול הכא להתחייב ע"י השטר שיש עליו קלא שעבוד אבל במקום דליכא שעבוד לא מצי למשתעבד בשטרא: **חייב** ליתן לו חמש סלעים. ובכי האי גוונא איירי דאי לאו הכי מאי קמ"ל דמיחייב: **לברור** לו כהן. אפי' באיירי כהונה איירי דמסתמא קנה בלא כתיבה כדמוכח בשלהי כל הגט (גיטין ל.) ומיהו צריך כתיבה דלא ליהדר ביה והוה מצי לשנויי שכתב לו משום דלא לימא ליה פרעתי הואיל ובשטר גמור איירי: **אי** הכי בנו **אמאי** אינו פדוי. כלומר הוה ליה למימר דליהוי פדוי לכשיבא ליד כהן דנהי דקודם שבא לידו דינא הוא דאינו פדוי דהא ליכא עליה אלא שעבוד בעלמא מ"מ כשיגיעו לידו אמאי אין בנו פדוי ובברייתא משמע דאינו פדוי לגמרי: **אמאי** אינו פדוי כדעולא כו'. וא"ת עולא לית ליה דרבי יוחנן דאמר חייב דאיצטריך ליה לפרושי טעמא משום שלא יאמרו פודין בשטרות וי"ל דאיצטריך לפרושי הכי משום דמיירי בכל ענין אפילו כתב לו שאני חייב לו ה' סלעים לפדיון ואפי' לא כתב לו הכי סתמא דמילתא לפדיון בנו הוא דקאמר ולעולם אית ליה דר' יוחנן. מ"ר: **כתנאי** ערב היוצא אחר חיתום שטרות. ולא חתם עצמו היטב אלא ואני ערב בעלמא כעין שלמעלה והשתא משמע הכא דערב היוצא אחר חיתום שטרות מיחייב משום דחשיב כמודה שנעשה ערב בשעת מתן מעות וקשה לרבי דלא משמע הכי בסוף פ"ב דגיטין (דף כא. ושם) דאמרינן התם בעי רמי בר חמא היו מוחזקין בטבלא שהיא שלה וגט כתוב עליה והרי היא יוצאה מתחת ידו כו' מהו מי אמרינן אקנויי אקניתא ניהליה או דלמא כו' ובעי למיפשט רבא מערב היוצא אחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין אלמא דחייב משום דשיעבד נפשיה כשחתם עצמו בשטר ומשום הכי פשיט שפיר דהא האי שטרא כשחתם בו הערב לאחר זמן כבר היה מסור למלוה והיאך נכסי הערב משועבדין בו והא בעינן ספר מקנה אי לאו דאקנייה ניהליה מלוה לערב וחתם והדר מסר ניהליה ואי מטעם הודאה מיחייב א"כ לא צריך שיהא קנוי לערב ואומר רבי דלעולם מחמת הודאה מיחייב והכי פשט רבא דאי אמרת בשלמא בעלמא קני כה"ג משום הכי מיחשב הודאה דאלימא מילתא דשטר וחשיבא הודאה אלא אי אמרת בעלמא לא מיחייב כה"ג אם כן הכא נמי לא אלימא מילתא דהאי שטרא ולא חשיב הודאה. מ"ר (א): **אליבא** דבן ננס כ"ע **לא פליגי.** פירוש רבי יוחנן לא מצי סבר כבן ננס ותימה לר"י דהואיל ובן ננס פליג אדרבי יוחנן דלא חשיב ליה הודאה מנא ליה לרבי יוחנן דרבי ישמעאל סבירא ליה כותיה דהא בשלהי ב"ב (דף קעו.) ט)אמר רבי יוחנן גופיה חלוק היה רבי ישמעאל אף בחנוק ודלמא דוקא בחנוק הוא דפליגי דרבי ישמעאל סבר משעבד נפשיה ובן ננס סבר דחנוק לא משעבד נפשיה אבל בהודאה ל"פ כלל דמודה רבי ישמעאל דאינה הודאה ונראה לי דיש לדקדק מדקתני רישא ערב היוצא אחר חיתום שטרות ואי לא פליג רבי ישמעאל בהודאה לא הוה ליה למיתני הכי אלא הוה ליה למימר דערב שלא בשעת מתן מעות משתעבד נפשיה אלא הא קמשמע לן דאפילו תמצי לומר דלא מיחייב משום דלא משעבד נפשיה הואיל ולא הוי בשעת מתן מעות מכל מקום מחמת הודאה מיחייב וכי תימא ומנלן דבחנוק פליגי דלמא בהא דוקא פליגי יש לדקדק מדקאמר רבי ישמעאל למה והשיב לו הרי שהיה חונק ואם תמצי לומר דמודה רבי ישמעאל בחנוק דלא מיחייב א"כ היכי קאמר ליה למה לא יתחייב מטעם הודאה ומה השיבו הרי שהיה חונק אין הנדון דומה לראייה אלא ודאי בחנוק נמי פליגי והכי קאמר לו למה לא יתחייב משום דמעכשיו הוא דמשעבד נפשיה ושוב שמעתי מר' כדברי ור"ת מפרש כולה סוגיא בלא הודאה שלא היה חייב לו כלום מתחלה והא דקאמר חייב אני לך מנה בשטר היינו בשטר גמור שחתמו היטב שרוצה להשתעבד ולהתחייב לו מנה בשטר זה ובהא פליגי רבי יוחנן סבר אלימא מילתא דשטרא לאקנויי ביה בשטר זה כמו שהודה בפני עדים ואין הדמיון טוב אלא איידי דנקט לעיל דאמר להו אתם עדי נקט נמי הכא כמ"ד להו אתם עדי דמי ואין לתמוה היכי משתעבד בשטר זה והא אין מטלטלין נקנין בשטר דיש לומר דהואיל וטרח למכתב שטרא גמר ומשעבד נפשיה שהרי אפילו באמירה בעלמא יש דברים שנקנים כדקאמר בסמוך ועוד דשמעינן ליה לרבי יוחנן בהזהב (ב"מ דף מט.) הנותן מתנה מועטת לחבירו קנה אע"פ שלא הגיע לידו דגמר ומקני הכא נמי מתוך שטרח ליתנם בשטר בכה"ג גמר ומקנה ומסיק כתנאי ערב היוצא אחר חיתום שטרות וחתם עצמו היטב אני פלוני בן פלוני ערב ומעכשיו הוא משתעבד ועכשיו אתיא שפיר ההיא דגיטין (דף כא. ושם) אבל לפי' הקונטרס דמטעם הודאה לא כתב בו אלא ואני ערב ומסר לו השטר בפני עדים ופליגי בן ננס ורבי ישמעאל אי הויא הודאה אי לאו ואם תאמר אמאי לא הוי שיעבוד בזה השטר בעדי מסירה י"ל דלא חשיב האי שטר לאשתעבודי ביה כיון שאין כתוב בו שם הערב אלא כתיבתו דכיון שאין מוכיח מכתיבתו שהוא מסרו לא מצי לאישתעבודי ביה וא"ת אמאי נקט אחר חיתום שטרות ה"ה קודם חיתום דהוו מיפלגי וי"ל דלהכי נקט אחר חיתום דקודם חיתום אין רגילות לכתוב לשון גרוע אבל לאחר חיתום רגילות הוא לכתוב לשון גרוע בשטר משום שההלוואה כבר נעשית ולפי' ר"ת דמיירי בשטר גמור ליכא למימר דהא דנקט לאחר חיתום משום דקודם חיתום גבי לכ"ע אפי' שלא בשעת מתן מעות דהא בן ננס כריש לקיש ולדידיה לא מצי לאישתעבודי בשטרא אלא להכי נקט לאחר חיתום דאז מוכחא מילתא דלאחר מתן מעות היה אבל קודם חיתום מוכח מילתא דקודם מתן מעות הוא והא מודה בן ננס דמשתעבד אבל לאחר חיתום פליג דמוכחא מילתא דלאחר מתן מעות הוא דאי קודם מתן מעות הוה להו לאקדומי לחיתום אלא לא יכלו להקדימו וכ"ת משום הא ליכא הוכחה דלהכי לא הקדימו לחיתום דלא ליגבי ממשעבדי שהרי י)אי הוה קודם מתן מעות הוה ליה לפרושי אי נמי למיכתב הערבות בלא וא"ו דהיכא דלא כתב וא"ו לא קיימי העדים עליה אלא מלתא באפי נפשה הוא כדמסיק בב"ב בסופו (דף קעו.) (ב) י)וקשה לפי' ר"ת הואיל ומוקי להאי כתיבת ערבות שהוא שטר גמור להתחייב בו כשמוסר לו בפני עדים מההיא טעמא שמחייב שום דבר יתחייב לו שיעבוד נכסים נמי ע"י עדי מסירה כמו אם לוה ממנו דעדי מסירה מפקי ליה לקלא כדמוכח בכמה דוכתי ור"ת הביא ראיה לדבריו מירושלמי דרבי יוחנן וריש לקיש אמרי בכה"ג שלא נתחייב לו קודם לכך דפריך במה נתחייב זה לזון את בת אשתו לא כן אמר רבי יוחנן ורשב"ל הכותב שטר חוב לחבירו בחזקת שהוא חייב ונמצא שאינו חייב אינו חייב לו כלום ואף על פי שלפי הירושלמי קשה דרבי יוחנן אדרבי יוחנן אין לחוש דבכמה דוכתי פליג אגמרא שלנו:

ליתנו

עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פכ"ג מהל' אישות הל' יג ופ"י מהל' זכיה הל' יז טוש"ע אה"ע סימן נא:

ו ב מיי' פי"א מהל' בכורים הי"ז טוש"ע יו"ד סי' שה סעיף ד:

ז ג מיי' פכ"ו מהל' מלוה ולוה הל' א סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סי' קכט סעיף ד:

תוספות רי"ד

כתיבה זו הלוהו אלא בינו לבינו בלא דבר ועכשיו בא להודות לו כך הוא אם הודה לו בכתב כמו שהודה לו בפה ולא אלימא הודאת כתיבתו מהודאת פיו דכתי' הוא כאילו הודה לו בפני עדים דמי אבל לא אלימא כמ"ד להו אתם עדי וקי"ל דר"ל ור"י הלכתא כר"י. עיין בערך נ"ב בס"ה:

מסורת הש"ס

א) מ"ק יח: קדושין ט:, ב) [עי' תוס' לעיל נג. ד"ה הפתא ותוס' דלקמן קט. ד"ה תשב], ג) בכורות נא., ד) [שם נא:], ה) גיטין כא. ב"ב קעה:, ו) [דף נא.], ז) [עי' היטיב סוגיא דב"ב קעג:], ח) [עי' תוס' שם ד"ה והלכה], ט) [נ"ל אי הוה בשעת מתן מעות כ"ל לפרושי כו'. רש"ל], י) [נ"ל וקשה לר"י לפירוש הקונטרס הואיל ומוקי לה כו'. רש"ל].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כתנאי הד"א עם ד"ה אליבא: (ב) שם ד"ה אליבא. וקשה לפי' הקונט' הואיל ומוקי לה להאי:

מוסף רש"י

בשטרי פסיקתא. המגלים שביניהם וממון שפוסקים זה לזה (קדושין ט:). הן הן הדברים הנקנין באמירה. בלא קנין, שהקידושין הן גמר הדבר, דבההיא הנאה דקא מתחתני אהדדי גמרי ומקני (שם). כתב לכהן שאני חייב לך חמש סלעים. משום פדיון בנו (בכורות נא.). גזירה שמא יאמרו פודין בשטרות. אפילו אין נותנין כלום, אי נמי בשטר שיש לו על חבירו (שם נא:). ערב היוצא אחר חיתום שטרות. לאחר שנחתם השטר כתב הערב כתב ידו ואני ערב (גיטין כא.). גובה. המלוה ממנו, מנכסים בני חורין. אבל לא ממשעבדי כיון דליכא שטר בעדים לית ליה קלא והוה ליה כמלוה על פה (שם) כיון דלא חתימי עדים על הערבות, והוא הדין נמי ערב בלא שטר לאחר מתן מעות (רשב"ם ב"ב קעה:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones